

Domácí násilí a sexuální zneužívání v prostředí lidí bez domova nebo lidí ohrožených ztrátou bydlení

Koronavirová pandemie a opatření vlády proti ní zvyšují riziko pro osoby ohrožené domácím a sexuálním násilím. Zároveň kvůli těmto opatřením hrozí nárůst nových případů násilí a zneužívání.

DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácí násilí je takové chování partnerů, ex-partnerů nebo jiných členů rodiny bez ohledu na pohlaví či sexualitu, které je násilné, donucující, kontrolující. Zneužívání může být fyzické, sexuální, emoční, psychologické nebo ekonomické.

SEXUÁLNÍ NÁSILÍ

Lidé žijící na ulici, v nevyhovujícím nebo nejistém bydlení jsou často oběťmi sexuálního násilí. Tohoto násilí se mohou dopouštět jejich partneři, ex-partneři, rodinní příslušníci, přátelé, klienti jejich sexuálních služeb, lidé nabízející drogy/přístřeší/ochranu nebo kdokoliv jiný.

Lidem, kteří jsou nuceni zůstat v izolaci s násilnou osobou, hrozí násilí a vážná zranění. Násilné osoby mohou zneužít nemoci či izolace ke kontrole ohrožených osob. Stres a zhoršený přístup k drogám nebo alkoholu může u násilných osob vést k větší agresivitě.

Přeživší násilí a zneužívání mohou být vystrašení a cítit se osamoceni. Jako sociální pracovníci můžete být jedinými osobami, na které se ohrožené osoby budou moct obrátit s žádostí o podporu. Zároveň budete možná jediní, kdo je bude moct navštívit a zkontrolovat, jestli se jim daří dobře a jsou v pořádku.

Pokud víte nebo máte podezření, že dochází k násilí nebo zneužívání, učiňte následující kroky:

Ptejte se

Ujistěte

Podpořte

Nahlaste

- » **Ptejte se** svých klientů/tek (dále jen klientů), v bezpečném prostředí, co se u nich děje
- » **Ujistěte** je, že za své zneužívání nemohou, a ptejte se, jaký druh podpory potřebují
- » **Podpořte** své klienty, aby byli v bezpečí, a spojte je s odbornými službami
- » **Nahlaste** násilí či zneužívání na policii

Před tím, než klienty kontaktujete:

- » Vymyslete bezpečné způsoby, jak udržovat pravidelný kontakt s vašimi klienty. Například pokud nemají mobilní telefon, pokuste se jim telefon s kreditem sehnat. Do telefonu uložte čísla na vás a celý váš tým. Pokud je ve vašem týmu někdo, kdo se specializuje na pomoc přeživším domácího a sexuálního násilí, uložte jeho číslo pod nějakým obecným názvem, například jako „terénní pracovník“.
- » Zamyslete se na tím, kolik toho o klientovi, kterého chcete kontaktovat, víte. Má partnera? Stal se už v minulosti obětí domácího násilí? Když klienta navštívíte nebo mu voláte, je šance, že u toho bude i násilná osoba? Ujistěte se, že máte dost informací. Zkuste kontaktovat ostatní organizace a zjistěte, zda s nimi nebyl váš klient v nedávné době ve styku a zda neví něco, co by vám mohlo pomoci.
- » Ať už klienta kontaktujete jakkoliv, myslete na to, že bezpečnost je na prvním místě. Mějte na paměti, že ohrožené osoby jsou často s násilnou osobou, která může poslouchat vaše hovory, číst vaše zprávy nebo e-maily.
- » Kontakt s klientem plánujte vždy s ohledem na to, že u něj může být násilná osoba. Při osobních návštěvách si s sebou vezměte potravinový balíček, roušky, dezinfekční gely a informační leták o koronaviru atd. V momentě, kdy zjistíte, že je váš klient s násilnou osobou a vy s ním nemůžete řešit otázku jeho bezpečnosti, může vaše návštěva vypadat jako běžná sociální pomoc a nezbudí u násilné osoby žádné podezření. To vám může pomoci při budoucí snaze klienta znovu kontaktovat.

Telefonický kontakt (kontrola, zda je klient v pořádku)

- » Začněte konverzaci tím, že víte, že sociální izolace způsobená opatřeními vlády je obtížná a že současný stav mnoha lidem jejich životní podmínky ještě zhoršil. Proto všechny pravidelně kontaktujete a zjišťujete, jak se mají, zdali jsou v pořádku a mají vše, co potřebují.
- » Zjistěte, kdo je v okolí klienta: *„Jste sám nebo je někdo v izolaci s vámi? Jste nyní sám? Když se teď spolu bavíme, slyší nás ještě někdo jiný?“*
- » Pokud slyšíte, že v okolí je někdo další, a bojíte se, že by to mohla být násilná osoba nebo klient sám potvrdí, že vás slyší i další lidé, tak řekněte: *„Skvělé, chceme si ověřit, že jste v pořádku všichni. Měl někdo z vás nějaké příznaky nemoci? Nepotřebujete nějaké jídlo/léky apod.?“*
- » Pokud klient říká, že je sám a nikdo jiný vás neposlouchá, tak se ho zeptejte přímo na domácí/sexuální násilí: *„Dělá vám partner (nebo někdo jiný), s kterým jste izolován, něco, kvůli čemu se cítíte vystrašený či úzkostní?“*
- » Pokud klient řekne, že ano, podívejte se na rady níže. Pokud řekne, že ne, tak odpovězte: *„Skvělé. Jen u každého kontrolujeme, zdali je v pořádku. Můžeme se vám zase ozvat a zeptat se, jak se máte?“* Pokuste se domluvit na termínu, kdy se znovu ozvete, a následně ho zadejte do kalendáře vašeho týmu.

Osobní kontakt (kontrola, zda je klient v pořádku)

Může nastat situace, ve které riziko násilí nebo zneužívání bude pro vašeho klienta vysoké, pak je lepší pokusit se setkat osobně. Při setkání mějte roušku, dodržujte odstup, hygienická a bezpečnostní pravidla. Povzbudte klienta, aby se pod záminkou podepsání dopisu, či převzetí balíčku s vámi osobně sešel. Pokud to násilná osoba nedovolí nebo trvá na doprovodu klienta, berte to jako varovný signál, že k zneužívání pravděpodobně skutečně dochází.

1

Jestliže navštěvujete klienta u něj doma (ubytovna, azylový dům, hostel, hotel) a násilná osoba je přítomna, použijte argument bezpečnostního odstupu k tomu, abyste dostal klienta od násilné osoby. Zkuste klienta požádat: *„Protože kvůli bezpečnosti musíme stát dva metry od sebe, můžu vás poprosit, abyste vyšel z místnosti a snížil tak riziko nákazy nás obou?“* Trvejte na tom, že chcete mluvit s každým zvlášť.

2

Začněte rozhovor: *„V době izolace a kvůli změnám souvisejícím s vládními nařízeními provádíme šetření, abychom se ujistili, že jste všichni v pořádku a že vám nic nechybí. Jak se vám daří?“*

3

Zjistěte, kdo další je v okolí, a pokud neznáte klienta a násilnou osobu příliš dobře, pokuste se získat další informace: *„Bydlí teď někdo s vámi? Chceme zkontrolovat, že jsou všichni v pořádku. Kdo je s vámi? Můžeme vám nějak pomoci?“*

4

Prohlédněte si pořádně okolí. Pokud vidíte do místnosti, všimněte si známek zápasu. Poškození nábytku a příslušenství či nepořádek mohou být indicie, že skutečně dochází k fyzickému násilí.

5

Pokud zaslechnete, že v bytě je ještě někdo jiný, a obáváte se, že jde o násilnou osobu, řekněte: *„Jak se oba máte? Kvůli ochraně našeho zdraví nemohu jít k vám domů, můžeme si promluvit venku?“*

6

Zeptejte se, kdy můžete přijít znovu.

Co dělat, když klient potvrdí násilí/zneužívání

Ujistěte

Podpořte

Nahlaste

- » Poděkujte klientovi za to, že to s vámi sdílí. Zdůrazněte, že zneužívání/násilí není jeho vinou. Ujistěte ho, že pokud má zájem, tak ho rádi podpoříte.
- » Zeptejte se, co klient chce. Čeho chce dosáhnout a jak chce postupovat.
- » Zeptejte se, jak se s ním můžete bezpečně spojit příště. Kdy například chodí násilná osoba pryč. Zjistěte, zdali je bezpečné posílat zprávy nebo emaily.
- » Můžete se domluvit na bezpečnostním heslu (slovo nebo věta), musí to být něco zapamatovatelného, například jméno kamaráda nebo známého. Ujistěte se, že klient i vy víte, jak postupovat a co se má stát, když klient toto heslo použije.
- » Nahlaste případ odborníkům věnujícím se tématu nebo zavolejte na jejich helplinku.
- » Postupujte podle bezpečnostních a etických zásad vaší organizace.
- » Podpořte klienta, aby násilí/zneužívání hlásil na policii, nebo pokud je to nutné, nahlaste násilí na policii sami.

Organizace na které se můžete obrátit:

APIC
(Asociace pracovníků
intervenčních center ČR)
www.domaci-nasili.cz

CSSP
(csspraha.cz/icentrum)
+420 281 911 883
+420 734 510 292
icpraha@csspraha.cz

Poradna Magdala

+420 728 678 650
+420 737 280 642
+420 739 002 899

Bílý kruh bezpečí

+420 116 006
www.bkb.cz

Centrum Locika

+420 601 500 196
info@centrumlocika.cz

proFem

+420 608 222 277
info@profem.cz

Rosa

+420 241 432 466,
+420 602 246 102
poradna@rosa-os.cz

Persefona

+420 737 834 345
+420 545 245 996
poradna@persefona.cz

ACORUS, z. ú.

+420 283 892 772
info@acorus.cz

Aplikace Bright Sky CZ

Stáhněte si tuto aplikaci, je určena nejen pro samotné přeživší, ale pro každého, kdo má obavy o svoji kamarádku, kolegou, sousedku nebo někoho z rodiny.

Další kontakty na stránkách Rosy.

Dokument je volně přeloženou verzí [letáku](#) britských organizací (St Mungo's Homeless Charity, Standing together a Single Homeless Project)